

Čo nechtiac prezradili autori Plánu obnovy o situácii v slovenskom školstve? Čo bude s krajinou, keď odíde generácia dnešných štyridsiatnikov do dôchodku?

- CZ24 News | 17. května 2021

SLOVENSKO: V materiáli Plán obnovy a odolnosti, s ktorým sa slovenská vládna junta uchádza o miliardy z Bruselu, je na strane 4 jedna zaujímavá informácia. Sú to len dve strohé vetičky, ktoré však prezrádzajú čosi, čo by ich autori inak sami nikdy nepriznali

Niekedy stačí len pár slov - a netreba k nim už nič viac dodávať, pretože úplne odkryjú podstatu veci a ani tisíce múdrych viet už by ju nemohli odkryť viac. Podobných niekoľko slov uniklo autorom „Plánu obnovy a odolnosti“ o situácii v slovenskom vzdelávacom systéme.

Na strane 4, teda hneď v samotnom úvode 808-stranového elaborátu sa píše:
„Medzinárodné testovania naznačujú, že vo vekovej skupine 40 a viac ročných dosahuje Slovensko relatívne uspokojivú kvalitu ľudského kapitálu. Pri mladších vekových kohortách však začína výraznejšie zaostávať, čo je výstraha do budúcnosti.“

Čo nám hovoria tieto dve nenápadné vety? Sú zhrnutím toho podstatného, čo by sme mali vedieť o

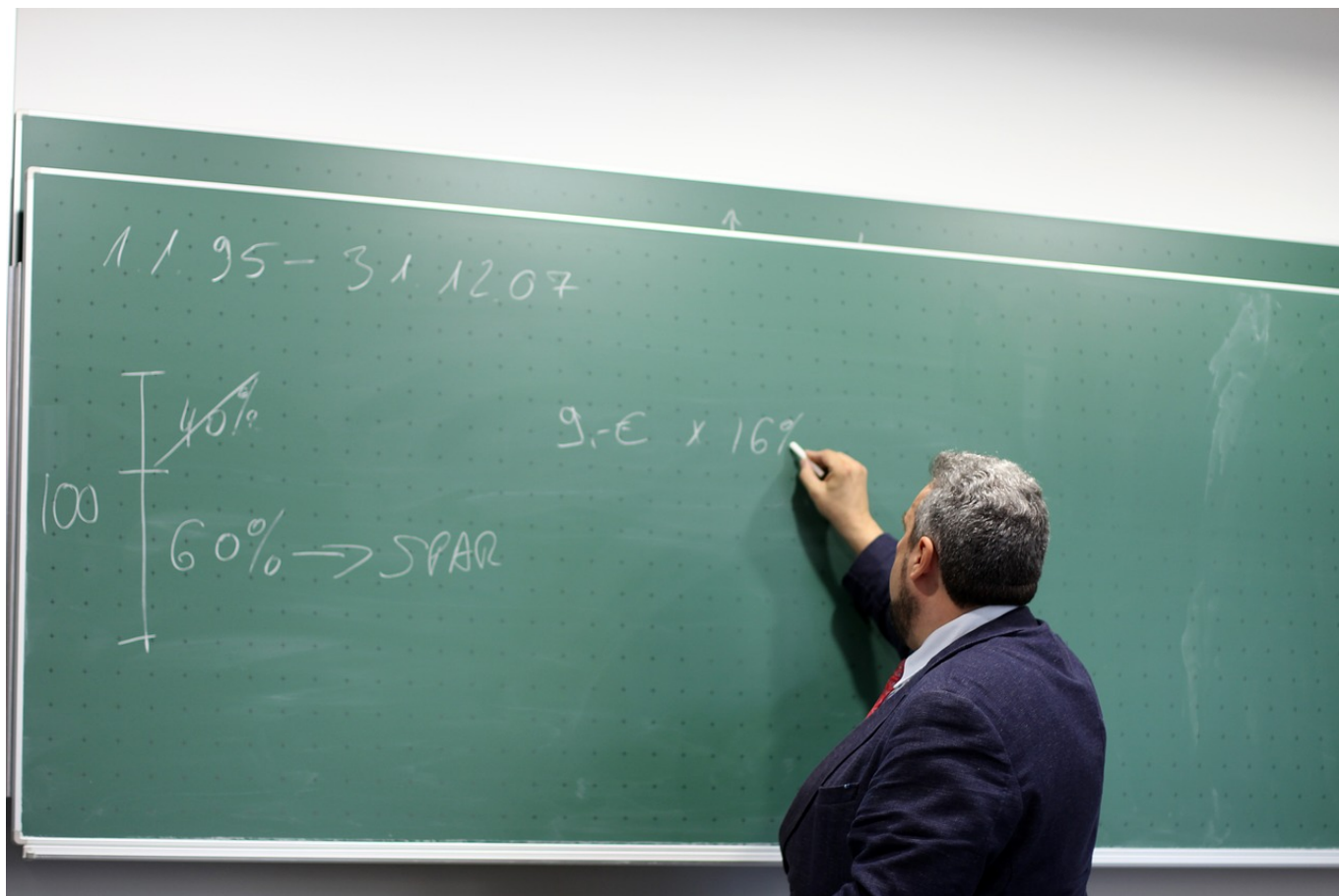
tom, ako fungovalo naše školstvo kedysi, a ako funguje odvtedy, keď sme začali naplno budovať rozvinutú kapitalistickú a demokratickú spoločnosť a kráčať v ústrety nekonečnému rastu a prosperite po jednom boku s naším veľkým bratom Európskou úniou a po druhom boku s ešte väčším bratom, Spojenými štátmi americkými.

Výsledok fungovania sveta, kde meradlom všetkého sú peniaze

Kto prečíta vyššie uvedené dve vety z „Plánu obnovy a odolnosti“ poriadne, prečíta tam toto: **generácie, ktoré dostali vzdelanie počas socializmu, sú na tom dobre, a tiež ešte tí, ktorí nastúpili na vysokú školu počas prvej dekády po skončení socializmu, keď ešte dobiehal „starý“ vzdelávací systém. A potom to začalo ísť prudko z kopca.**

Samozrejme, rôzne mimovládky a inštitúcie robia rôzne analýzy, štúdie, prieskumy a na ich základe dospievajú k rôznym číslam a záverom a iste by tvrdili, že všetko je to inak. A tvrdia, že ak je niečo zle, tak to je iba tým, že vraj máme školský systém „zle nastavený“. Lenže ak chceme byť k sebe úprimní, tak by sme sa nemali skrývať za takýto nič nehovoriaci eufemizmus a povedať si otvorene: to nie je o nejakom „nastavení“ systému, ale o podstate fungovania celého spoločenského systému ako takého.

Vo svete, kde meradlom všetkého nie je morálka, ale peniaze, vo veľkej miere je to, žiaľ, tak: hnacou silou, ktorá by mala mladých ľudí viesť k štúdiu, zákonite nie je vízia, túžba byť pre spoločnosť užitočný, túžba byť profesionálom v nejakom odbore, ale práve peniaze.

Ilustračné foto

Isteže, všetci mladí ľudia majú sny: lenže životná realita a spoločenská atmosféra im berie ich sny o ušľachtilom povolání a nahrádza ich snami o pohodlnom živote v materiálnom bohatstve.

A preto je mnohým z nich jedno čo študujú, hlavne aby mali nejaký papier, na základe ktorého budú môcť pýtať vyšší plat a lepšiu pozíciu. Kariérni poradcovia ich priamo nabádajú, aby nedajbože „nestvrkli“ na jednej pracovnej pozícii príliš dlho, lebo by ich to mohlo brzdiť v ceste hore. A tak namiesto toho, aby sa v niečom stali naozaj profesionálmi, radšej skáču ako opičky z vetvičky na vetvičku, aby sa vyšplhali čím rýchlejšie niekam, kde nebudú musieť pracovať, a budú za to mať veľa peňazí. Iste aj predtým existovali takí ľudia - lenže teraz systém priamo nahráva tomu, aby boli takí všetci.

Aj diplom je iba tovar?

Je len samozrejmé, že každá škola sa snaží takejto realite čo najviac prispôbiť, v záujme vlastného prežitia. Vysoké školy sa doslova predbiehajú v tom, aby si študenta uchmatli, pretože dostávajú peniaze podľa počtu študentov. Výsledkom je, že na vysokých školách je dnes reálne väčšia ponuka miest, než je vôbec skutočný počet možných uchádzačov o štúdium.

Analýza vlani ukázala, že hoci početnosť skupiny 19-ročných, ktorí by sa mohli uchádzať o štúdium, sa za posledných 10 rokov zmenšila o 30 percent, vysoké školy ponúkajú len o 16 percent menej miest na študijných odboroch. Toto číslo je dnes vyššie, než počet maturantov v aktuálnych ročníkoch, teda **každý z maturantov má možnosť byť teoreticky prijatý na nejakú vysokú školu**. Toto číslo však neberie do úvahy obrovský odliv mladých ľudí, ktorí odchádzajú študovať do zahraničia.

Za daných okolností sú aj prijímacie skúšky v podstate formalitou: v roku 2018 bolo bez prijímacích skúšok prijatých až 61 percent prihlásených. Samozrejme, v niektorých odboroch (umelecké smery, lekárske fakulty, povolania vyžadujúce fyzické danosti) to bez prijímačiek nie je možné, a tak sa dá predpokladať, že v prípade tých ostatných smerov, najmä na súkromných školách, je prakticky každý uchádzač prijatý.

A výsledkom tohto prístupu je, že vysoké školy podliezajú latku náročnosti, pokiaľ ide o požiadavky na vedomosti študentov. Vyštvudujú aj tí, ktorí by inak na to nemali, ale ani tí lepší nie sú motivovaní sa usilovať dosahovať lepšie výkony.

Z toho všetkého vyplýva jedna nepríjemná skutočnosť: vysoké školy už negarantujú kvalitu, ako to bolo kedysi. Výsledkom je veľmi slabé hodnotenie slovenských škôl v medzinárodnom porovnaní.

Nemôžu byť všetci iba právnikmi, sociológmi a kulturológmi

O disharmónii medzi ponukou a dopytom „na trhu so štúdiom na vysokej škole“ hovorí mladá politička a diplomatka Monika Sofiya Soročinová: „Je tu čoraz väčší nepomer: pribúda mladých ľudí, ktorí vyštudovali odbory, v ktorých sú neuplatniteľní, a na druhej strane máme zdravotníctvo či ďalšie oblasti, kde je nedostatok ľudí. Súvisí to aj s nedofinancovanosťou toho segmentu, ale keď porovnáme, koľko študentov je prijímaných na štúdium na právnické fakulty a koľko na lekárske fakulty, tak vidíme, že je čosi zle. Ak sa niečo nezmení, nebudeme nikdy vedieť pokryť dopyt po odborníkoch.“

Soročinová porovnáva svoje štúdium v Rusku na prestížnej petrohradskej univerzite so štúdiom na slovenskej vysokej škole: „Tam má človek prednášky od pondelka rána až do soboty večera – to je naozaj obrovský rozdiel, keď to porovnáam s našimi vysokými školami. Rozdiel je aj v počte prijímaných študentov: napríklad na odbore, ktorý som študovala, sme boli deviaty v ročníku, kým u nás napríklad na právo prijímajú do ročníka stovky ľudí. Je jasné, že štúdium je už z tohto dôvodu oveľa kvalitnejšie, keďže profesori sa môžu študentom oveľa intenzívnejšie venovať. Napríklad ja som musela mať na mnohé prednášky pripravenú prezentáciu, čo samo osebe človeka núti sa tomu štúdiu venovať naplno.“

Na principiálnu reformu tohto systému nemá žiadna vláda odvahu ani ľudský potenciál, a hlavne každá reforma je viacmenej odsúdená na neúspech, ak sa nedotkne samotných základov fungovania systému.

A vlastne... bola to vôbec chyba, že sa školstvo dostalo tam, kde dnes je? Nebol náhodou práve toto čísi cieľ, že dnes bežný „vysokoškolsky vzdelaný“ konzument povrchných mainstreamových verzií instantnej a ľahko stráviteľnej diétnej „pravdy“ niekedy nevie v podstate ani poriadne čítať, regulérne písať a chápať elementárne logické súvislosti?

Autor: Ivan Lehotský